

Innst. O. nr. 55

(2002-2003)

Innstilling til Odelstinget fra kommunalkomiteen

Ot.prp. nr. 19 (2002-2003)

Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i utlendingsloven og i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgerrett (gebyr)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

Kommunal- og regionaldepartementet legger i proposisjonen frem forslag om lov om endringer i lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) og i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgerrett (statsborgerloven). Det foreslås at det i begge lover inntas en hjemmel for Kongen til å fastsette ved forskrift at det skal tas gebyr for søknader etter henholdsvis utlendingsloven og statsborgerloven. Hjemmelen som foreslås i utlendingsloven vil likevel ikke gjelde søknader om asyl. Her vil det dermed ikke være anledning til å kreve gebyr.

Hensikten med å innføre et gebyr for å søke, er å redusere omfanget av mangelfulle og åpenbart grunnløse søknader. Dette vil spare forvaltningen for tid og ressurser.

Departementet viser til at andre nordiske land innkrever behandlingsgebyr.

I høringsbrev av 6. mai 2002 foreslo departementet forskriftshjemler i hhv. utlendingsloven og statsborgerloven for å innføre behandlingsgebyr ved søknader etter disse lovene.

I proposisjonen er det gjengitt høringsuttalelser og departementets vurdering av disse.

Når det gjelder konsekvensene av forslagene til endringer i utlendingsloven § 59 og statsborgerloven § 17 om behandlingsgebyr, er utgangspunktet for beregningene et gebyr på 1 000 kroner for en søknad om statsborgerskap, 600 kroner for en søknad om

oppholds-, arbeids- eller bosettingstillatelse og 600 kroner for en søknad om fornyelse. Videre legges det til grunn et forventet antall gebyrbelagte søknader på ca. 73 000 pr. år, der søknader om statsborgerskap utgjør ca. 7,5 pst. og søknader om arbeids-, oppholds- og bosettingstillatelse samt fornyelse utgjør ca. 92,5 pst. På bakgrunn av dette vil man kunne regne med en inntekt i størrelsesorden 45,8 mill. kroner. Departementet gjør oppmerksom på at det hefter stor usikkerhet ved tallmaterialet og prognosene på dette feltet.

Det vil imidlertid påløpe administrasjonsutgifter i form av utgifter til trykking av betalingsblanketter, utarbeiding av eventuelle informasjonsbrosjyrer og eventuelt andre utgifter til oppstart av ordningen. Utover dette antar departementet at det vil være et begrenset behov for økt bemanning.

Når inntektssiden og utgiftssiden ses i sammenheng, antas ordningen å føre til inntekter på vel 41 mill. kroner.

2. KOMITEENS MERKNADER

2.1 Innføring av behandlingsgebyr

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Sigvald Oppebøen Hansen, Reidar Sandal, Karl Eirik Schjøtt-Pedersen og Signe Øye, fra Høyre, Peter Gitmark, Hans Kristian Hogsnes og Kari Lise Holmberg, fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Per Sandberg, fra Sosialistisk Venstreparti, Karin Andersen og Heikki Holmås, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apeltun Sæle og Ivar Østberg og fra Senterpartiet lederen Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Regjeringens forslag om å innføre

behandlingsgebyrer på søknader om statsborgerskap, arbeids-, oppholds- og bostedstillatelse og visum.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, støtter Regjeringens forslag om innføring av gebyr for søknader etter utlendingsloven og statsborgerloven. Flertallet viser til at EU-Rådet den 20. desember 2001 vedtok en Rådsbeslutning om at det skal avkreves et behandlingsgebyr ved innlevering av søknad om visum, ikke ved utstedelse, som i dag. Beslutningen utgjør en videreutvikling av Schengen-regelverket, og flertallet vil understreke at Norge derfor er forpliktet til å gjennomføre den i sitt nasjonale regelverk. Flertallet viser videre til at det etter Schengen-regelverket ikke er adgang til å unnta bestemte grupper fra kravet om gebyr. Flertallet støtter også Regjeringens ønske om å innføre gebyr for behandling av andre typer søknader etter utlendingsloven.

Regjeringen ønsker å innføre gebyr for behandling av søknad om statsborgerskap. Et slikt gebyr vil være i samsvar med ordningen i de andre nordiske land, og flertallet støtter dette.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre og Kristelig Folkeparti, viser til at det ikke er aktuelt med gebyr ved søknad om asyl. Dette flertallet er også enig i at det ikke skal kreves gebyr for barn under 18 år for søknad om tillatelse etter utlendingsloven eller søknad om statsborgerskap.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti mener innføring av slike gebyrer vil være å innføre en ekstraskatt som den enkelte betaler for over skatteseddelen.

Disse medlemmer viser til at flere av høringsinstansene støtter disse medlemmers syn og er kritiske både til innføring av gebyrer og den antydde størrelsen på disse.

Disse medlemmer viser til at Regjeringen ønsker å bruke avgifter for å begrense antallet ufullstendige og ubegrunnede søknader. Avgifter brukes på andre felter når samfunnet ønsker å beskatte uønsket adferd. Imidlertid virker det urimelig å innføre en slik avgift på en rekke handlinger som ikke kan sies å være uønskede. I den anledning viser disse medlemmer eksempelvis til at Regjeringen ved flere anledninger ønsker å oppfordre til økt arbeidsinnvandring.

En innføring av behandlingsgebyrer blir etter disse medlemmers oppfatning urimelig for søkerne der det er stor grad av skjønn involvert. Forutsigbarhet er en forutsetning for at økonomiske incen-

tiver skal fungere. I visumsøknader vurderes eksempelvis faren for at søker ikke kommer til å returnere ved endt opphold, basert på forhold hos den enkelte søker og situasjonen i landet for øvrig. Etter disse medlemmers oppfatning blir det også derfor feil å innføre gebyrer i slike tilfeller.

Disse medlemmer mener at et udifferensiert behandlingsgebyr på visumsøknader vil være svært urimelig og ramme spesielt hardt dem som kommer fra fattigere land, i tillegg til at det i mange tilfeller nettopp er slike land som har visumplikt til Norge.

Disse medlemmer viser til at vi gjennom Schengen-samarbeidet er forpliktet til å sette gebyr på søknadsbehandling av visum. Disse medlemmer er uenige i dette og mener derfor at et slikt gebyr bør settes til kroner 0.

Disse medlemmer vil be Regjeringen komme tilbake med inndekning for reduserte inntekter og utgifter i forbindelse med Revidert nasjonalbudsjett for 2003.

Medlemene i komiteen fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at flere høringsinstansar påpeikar den ekstrabelastning gebyr vil medføre for personar med lågt lønsnivå og ber Regjeringa ta omsyn til det ved endeleg utforming av unntaksreglane.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til opplysningar i proposisjonen om at andre nordiske land i dag krev inn handsamingsgebyr både ved søknader om oppholds- og arbeidsløyve, familiesameining og ved søknad om statsborgarskap og at dei nordiske landa også vil innføre gebyr på søknad om visum. Denne medlemmen vil på det grunnlag støtta Regjeringa sitt forslag.

2.2 Andre forslag

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Senterpartiet, viser til respektive merknader i Innst. S. nr. 129 (2001-2002) om dobbelt statsborgerskap, og vil for øvrig ikke omtale andre forslag enn de som fremkommer i Ot.prp. nr. 19 (2001-2002).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, viser til at Fremskrittspartiet ønsker en innskjerping av reglene for tildeling av statsborgerskap. Disse medlemmer mener at statsborgerskap kun skal tildeles til personer som har minst 10 års botid i Norge, fra da de fikk innvilget lovlig opphold.

Disse medlemmer finner det bekymringsfullt at Regjeringen later til å bruke uforholdsmessig lang tid på å adoptere Fremskrittspartiets holdning i

asyl- og utlendingssaker, og viser til de endringer som Regjeringen har foretatt seg i tråd med Fremskrittspartiets tidligere forslag.

Disse medlemmer har forståelse for at mange av søknadene om tillatelse etter utlendingsloven og om innvilgelse av statsborgerskap, er mangelfulle og i mange tilfeller grunnløse. Disse medlemmer viser til at det er viktig å demonstrere handlekraft og besluttsomhet overfor personer som med viten og vilje utnytter et gunstig norsk regelverk, og vil i den sammenheng støtte innføringen av gebyr for nevnte søknader.

Disse medlemmer vil imidlertid påpeke den opplysningsplikt som påligger myndighetene, og det forutsettes at denne ikke skal gjøres mindre gjeldende, snarere tvert imot. Disse medlemmer ønsker å forsikre seg mot at gebyrene skal fjerne myndighetenes incitament for å informere aktuelle målgrupper om utformingen av de gebyrpliktige søknadene, og fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om at nettoinntekter i forbindelse med innføring av behandlingsgebyr for søknader om tillatelse etter utlendingsloven og om søknad om innvilgelse av, eller løsning fra norsk statsborgerskap, i sin helhet brukes på relevante informasjonstiltak ovenfor målgruppen gebyrene tilsikter seg å gjelde, samt generelle informasjonstiltak overfor grupper som misbruker ordningene under norsk utlendingslov, herunder grunnløse asylsøkere."

Disse medlemmer viser videre til den uheldige praksis som har etablert seg gjennom praktiseringen av statsborgerloven, ved at barn født i utlandet får norsk statsborgerskap automatisk dersom en av foreldrene er bosatt i Norge. Disse medlemmer viser til at dette i mange tilfeller fører til at norske utlendingsmyndigheter godtar flerkoneri, ved at enkelte menn gifter seg lovlig i Norge og deretter gifter seg med en ny kone i et land som godtar flerkoneri, og får barn med vedkommende som igjen automatisk får norsk statsborgerskap. Disse medlemmer mener at barn født innenfor flerkoneri-ekteskap ikke bør få norsk statsborgerskap på bakgrunn av at en av foreldrene har dette.

Disse medlemmer ønsker på denne bakgrunn å fremme forslag om å endre lov om norsk riksborgerrett:

"I lov om norsk riksborgerrett gjennomføres følgende endring:

§ 1 første ledd bokstav b skal lyde:

- b) dersom faren er norsk borgar og foreldra er gifte, dog ikkje ved fleirkoneri."

Disse medlemmer mener det er for enkelt å få norsk statsborgerskap. Disse medlemmer ønsker derfor å øke kravet om botid før statsborgerskap kan innvilges fra dagens 7 til 10 år med virkning fra den dagen personen får lovlig opphold. Å få innvilget norsk statsborgerskap skal komme på bakgrunn av en lang tilpasning til det norske samfunnet og norske leveregele.

Disse medlemmer ønsker på denne bakgrunn å fremme forslag om å endre lov om norsk riksborgerrett:

"I lov om norsk riksborgerrett gjøres følgende endring:

§ 6 første ledd nr. 2 skal lyde:

2. har hatt bustad i riket dei siste 10 åra rekna fra den dato han fekk lovleg opphald."

Disse medlemmer mener videre at det bør stilles strengere krav til dem som ønsker å bli norske statsborgere. For å sikre at ingen uten tilstrekkelige norskkunnskaper blir norske statsborgere, bør det innføres en egen språktest for slike søkere. Det bør også innføres krav om at arbeidsfriske mennesker utnytter sin ervervsevne, slik at statsborgerskap ikke blir en garantiordning for gunstige sosiale ytelser. Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen om å innføre krav om språktest og ervervsevne som betingelse for å få innvilget norsk statsborgerskap."

Disse medlemmer ønsker å avvikle muligheten til å inneha dobbelt statsborgerskap i Norge. Dette er en unyttig ordning som gir grunnlag for habilitetsproblemer. Disse medlemmer viser til det faktum at man på tross av et dobbelt statsborgerskap bl.a. kan bli innvalgt i Stortinget, dette er svært betenkelig. Med andre ord kan vi komme i en situasjon hvor en stortingsrepresentant eksempelvis står overfor å skulle gå til sanksjoner mot sitt "andre hjemland", med de konflikter dette medfører. Samtidig er det betimelig å kreve at en person som ønsker å bli norsk statsborger frasier seg sitt opprinnelige borgerskap, med tanke på de rettigheter og plikter som medfølger norsk statsborgerskap. Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen å fjerne anledningen til å inneha både norsk og utenlandsk statsborgerskap."

3. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 1

I lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett skal følgende bestemmelser lyde:

§ 1 første ledd bokstav b:

- b) dersom faren er norsk borgar og foreldra er gifte, dog ikkje ved fleirkoneri.

§ 6 første ledd nr. 2

2. har hatt bustad i riket dei siste 10 åra rekna fra den dato han fekk lovleg opphald.

Forslag 2

Stortinget ber Regjeringen om at nettoinntekter i forbindelse med innføring av behandlingsgebyr for søknader om tillatelse etter utlendingsloven og om søknad om innvilgelse av, eller løsning fra norsk statsborgerskap, i sin helhet brukes på relevante informasjonstiltak overfor målgruppen gebyrene tilsikter seg å gjelde, samt generelle informasjonstiltak overfor grupper som misbruker ordningene under norsk utlendingslov, herunder grunnløse asylsøkere.

Forslag 3

Stortinget ber Regjeringen om å innføre krav om språktest og ervervsevne som betingelse for å få innvilget norsk statsborgerskap.

Forslag 4

Stortinget ber Regjeringen å fjerne anledningen til å inneha både norsk og utenlandsk statsborgerskap.

4. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og råar Odelstinget til å gjøre slikt

vedtak til lov

om endringer i utlendingsloven og i lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett (gebyr)

I

I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) skal § 59 nytt annet punktum lyde:

Kongen kan ved forskrift gi regler om at det skal tas gebyr for å behandle søknader etter denne lov, med unntak av søknad om asyl.

II

I lov 8. desember 1950 nr. 3 om norsk riksborgarrett skal § 17 nytt annet punktum lyde:

Kongen kan ved fyresegn fastsetje at det skal krevjast gebyr for å handsame søknad om norsk borgarrett.

III

Loven her trer i kraft straks.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 16. januar 2003

Magnhild Meltveit Kleppa
leder

Heikki Holmås
ordfører

Hans Kristian Hogsnes
sekretær